

КУЗЬМА СКРЯБІН

Я, ПОБЕДА І БЕРЛІН

graffiti

графіті

STAR
MEDIA

Харків
«Фоліо»
2022

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Коли не знаєш, з чого почати, то закрадається думка: чи варто починати взагалі? Але є про що розказати і, видно, доведеться все-таки з чогось почати. Наприклад, з того, що я зайшов до Ориськи. Вона жила в моєму вонючому під'їзді на три поверхи вище. Під'їзд воняв не через те, що там жили ми з Ориською, а просто воняв, як воняли в той час усі совецькі під'їзди. Я подзвонив у двері, і вона відкрила. Тоді, як радянська молодь була спрямована на штурмування наукової ниви, Ориська триста восьмий раз повернулася з товаром із Турції і збиралася поїхати туди через пару днів, щоб задовольнити потреби українських трударів у светрах «Бойс». Це їй вдавалося, мушу вам сказати. Половина мешканців Новоєврейська вважала ознакою хорошого тону лазити по місті в светрах Ориськи. І Новоєврейськ вечорами нагадував колонію «Бойсів», які відрізнялися один від одного хіба що кольором самого надпису «Бойс». Ориська відкрила і ковзнула поглядом повз мене у під'їзд. Я заходив не часто і, Бог свідок, мій візит не віщував Орисьці нічого доброго. Я зайшов і, не розводячись про погоду та як справи, перейшов до головної мети візиту:

— Орисько, позич двісті баксів.

(У той час сума в двісті доларів була еквівалентна теперішній сумі в дві штуки баксів.) Ориська, яка давно вже

оперувала сумами, де нулів значно більше, ніж у тій, яку я попросив, махнула кучерявчиками на знак згоди, і за хвилину я стояв по другий бік дверей, тримаючи в руках те, про що мріяти ще десять хвилин тому боявся. За двісті доларів я мав купити ПЕРШУ В СВОЄМУ ЖИТТІ власну машину. Один львівський художник продавав її за таку суму не тому, що йому треба були гроші. Він купив нові «Жигулі», а «Победа», бо, власне, про неї велася мова, стояла в гаражі купу років і ніхто не знав, яким чином її звідтам дістати. Дивно, але я це чомусь знав. Я ніколи не шукав легких вирішень проблем, і навіть коли все здавалося елементарним — я йшов в обхід. Для того, щоб «Победа» виїхала з гаража, нам потрібен був, як мінімум — акумулятор. Я подзвонив К'юру, і ми увечері, акуратно розкурочивши пів мусорної машини, зняли з неї далеко не свіжий, але робочий танковий акумулятор. Чому танковий — ніхто не знав, але тоді всі батареї, більші за ту, що стоїть у «Жигулях», називали танковими. К'юр любив стрьомні походи, і тому кандидатура співучасника не обговорювалася. Він мав здоров'я на трьох і, поки я збирався з думками й підшукуював, чим би відкрити капот, він його просто зламав, так само, як він відламав у трамваї компостер і пробив ним голову якомусь алкоголіку, який просто криво на нього подивився. Разом з акумулятором ми витягнули з півтора метра грубезного кабелю, який вів од нього кудись у кабінку. І з цим усім крамом у величезній торбці і двомастами баксами, схованими в кишеньку у трусах, я з гордістю ввалився наступного дня до обійстя художника у Львові.

Він справляв враження митця-невдахи. Типу — сам роблю, сам кайфую, і нікому не дано зрозуміти силу його таланту. Ми зайшли в гараж. Красуня «Победа» стояла, накрита різноманітними шматами, на яких збереглися ще записки древніх ацтеків. Художник недооцінив свої можливості і дунув на капот, піднімаючи таку хмару пилуки, що сам у ній розчинився. Після того як хмара впала на

землю і на мене в тому числі, художник знову з'явився на екрані і запитав:

— Гроші привіз?

— Ясно, — відповів я тоном, гідним Біла Гейтса, який вирішив придбати фірму Apple Macintosh. Відвернувшись від нього, я засунув руку під штани і, довго колупаючись, ледь не порвавши одну із соток, витягнув гроші на-гора. Протягнув руку у напрямку художника:

— Прошу.

Він узяв банкноти, і один Бог знає, що він міг побачити в темноті гаража. Митець довго їх обслідував і сховав у кишеню. Мимоволі я зрадів, що Ориська дала сотками, а не десятками, бо тоді ми провели б у гаражі цілу ніч. З таким самим успіхом художнику можна було втулити два клаптики туалетного паперу або дві салфетки. Він боявся навіть витягувати з кишені ці гроші на денному світлі, переслідований думками, що його посадять за валютні операції.

Ми витягнули акумулятор із торби й відкрили капот машини. Там було місця значно менше, ніж хотілося. Акумулятор довелося поставити у багажник, який був подібний до дамської сумочки. Крім цього акумулятора туди можна було б запхати ще хіба що пачку цигарок. Пригодився той кабель, який ми видерли з К'юром. Ним треба було з'єднати розташований у багажнику акумулятор і стартер на двигуні під капотом. Я думаю, що в ту мить, коли ми пропихали кабель завтовшки з руку під сидлами автомобіля, його конструктор зробив трійний переворот у своїй труні. До такого могли додуматися хіба що наші, радянські уми. І це не був пік нашого винахідництва. Кабель не пролазив у дірку під рулем з кабіни під капот, і ми його пустили через вулицю. Він виходив з боку передніх правих дверей надвір і спокійно собі заходив назад, провисаючи у повітрі всього якихось там сорок сантиметрів. Той факт, що його перетискали двері і кришка капота, нас абсолютно не бентежив.

Салон «Победи» — це історія, гідна окремої повісті. Ви відчиняєте двері, які важать, напевно, як цілий автомобіль «Таврія» з чотирма особами на борту, і попадаєте у велику і простору квартиру з двома диванами. Заднє віконце, розміром з люстерко для бриття, яке входить у комплект бритви «Харьков», створює незабутню атмосферу спокою і комфорту. Крізь нього не видно нічого ані з салону, ані з вулиці. Таке віконце. Над заднім диваном аркоподібне склепіння даху машини підкреслює нескінченність всесвіту і створює ілюзію прекрасного чистого неба, яке загинається у вас за головою і падає нафіг кудись за диван, тим самим стверджуючи гіпотезу, що земля кругла. Випукла люстра посередині височенного, як австрійські перекриття львівського вокзалу, даху «Победи» включалася таким самим помпезним і великим тумблером, щоб не промахнутися в темноті. Коли світло заливало салон машини, вам не вистачало тільки одного — вазонків на прекрасних овальних вікнах автомобіля. Переднє, тобто вітрове скло, щоб не відволікати водія від спокійної, по-домашньому затишної атмосфери внутрішнього світу «Победи» бардаком, який твориться на дорозі, було продумано вузькою щілинкою, переділеною посередині планкою, як захисні окуляри токаря. Крізь нього, так само, як і крізь його задній прототип, майже не було видно нічого в обидва боки — туди і назад. Тобто людина, яка мала щастя керувати цією квартирою на колесах, жила своїм життям, і безпекою своєї подорожі завдячувала решті водіїв, у яких боліли голови, як з нею щасливо розминутися на дорозі.

Сів у цей салон — і в мене ринули сльози захвату від того, що я відчув. Сідала були зроблені на замовлення якогось партійного боса зі шкіри свиноматки, і приємним холодком свинячого тіла завершували перелік всіх плюсів, пов'язаних із цим агрегатом.

Художник стояв осторонь і не знав, чи йому радіти, чи плакати, що машина, від якої в гаражі звільнилося місце для

тролейбусного парку Львова, нарешті поїде в світ не з ним, а з якимось ненормальним студентом, котрий назвав себе медиком, а виглядав, як безробітний лондонський докер, який збирав пляшки від пива по смітниках чорного району Пекхем.

— Ну що, їдем у МРЕО? — На правах нового власника в мене прорізує командний вокал, який і вивів художника зі ступору.

— Ага, тільки переодінуся, — промимрив він і почовгав старими шльопанцями по піщаному подвір'ю. Його кіт, який німо спостерігав за нами весь цей час, полизав собі під хвостом, посміхнувся сам до себе і заліз під машину.

Я провірив усі з'єднання, зроблені мною п'ять хвилин тому. В техніці я шарив рівно настільки, щоби закрутити клему на акумуляторі й повернути ключ запалювання, що успішно й зробив. «Победа» продовжувала мовчати. Я крутнув ключем ще раз — шіт хеппенс, як кажуть англійці. У цей момент прийшов художник з величезною металевою корбою в руках. Я вмить подумав, що він провірив дома бабки, і вони виявилися фальшиві. Видно, Ориська підсунула мені якесь «паліво». Недарма вона так легко з ними розсталася. Понавозила фуфла від турків і тепер людям втуляє. Але художник з незмінно розгубленим видом на фейсі продекламував, що без допомоги цієї штуки машина не виїжджала з гаража ні разу. Виявляється, треба було вставити цю корбу в спеціальну дзюру в решітці спереду і крутити, попукуючи в такт повертання засохлих циліндрів. З таким процесом я в своєму невинному житті ще не стикався. Але все буває перший раз. Я вставив корбу в отвір і почав займатися з «Победою» повільним і гнітючим сексом. Художник слідкував за мною пару хвилин, і, коли я став нагадувати астматика, який душиться від приступу, він сказав, що, можливо, треба підкачати педаль газу, після чого заліз у кабіну й пару разів натиснув ногою на газетку. Я крутнув горбату корбу, і якесь дивне відчуття мені підказало, що цей інструмент стане невід'ємною час-

тиною МЕНЕ самого на ближчі роки. Вагою всього тіла я опустився на злосчасний килимок і крутнув сильніше і швидше, ніж до того. Машина кінчила! Їй сподобався спосіб, у який я гвалтував її залізну піцунду. Вона рикнула і завелася. Двигун працював на диво рівно і розмірено. Звук, правда, був такий, ніби падає вантажний літак.

— Просто глушака нема, — вирішив мене втішити художник.

— Я вже поняв, — відповів я, але голосу мого в рокоті цього звіра художник не чув. Радість моя все ж таки була набагато більшою, ніж розчарування. Ще один похід з К'юром, і буде глушак. Яка різниця — що відкручувати. Художник недовіриливо запитав:

— Ти їздити вмієш?

Я хотів відповісти образливо, але проковтнув, боячись, що він передумає її продавати.

— Я з трьох років за рулем, — збрехав я і запхався на місце водія. Художник сів збоку, і я рушив. Важіль, який переключав передачі, був на рулі, як в американських тачках, і я забалдів, як дитина. Коли врубав першу — до себе і вниз! Друга — від себе і ще раз від себе.

— Класно їде, — сказав я художнику, не розуміючи, як вона мала їхати, щоб я такого не говорив. Машина плавно котилася по львівській бруківці, гуркочучи своїми повідкручуваними тельбухами. Люди повертали голови і реагували по-різному. Одні крутили пальцем біля виска, другі кричали нам услід щось приємне, типу: де ви її відкопали, придурки? Треті показували «фак», а четверті мурчали собі під ніс різноманітні прокльони на нашу адресу. Одне слово, я і моя машина з самого початку нашого сумісного життя викликали в людей абсолютний позитив.

У міліції ми були недовго. Зробивши всі необхідні маніпуляції, художник швиденько пропав у невідомому напрямку, радий, що не доведеться позоритися ще раз у цій іржавій балії. А я, окрилений, поїхав на Своїй Власній

машині в Новоеврейськ — місто романтиків і вар'ятів, одним з яких був і я.

Я запаркував перед своїм вонючим під'їздом, викликаючи пожавлення у бабульок, які тоннами поїдали семки під під'їздом і обсосували в різних площинах абсолютно кожну новину, яка попадалася їм на очі.

— Диви-диви, то малий Кужьменко вже машину має, — почув я за спиною.

— Де ті куркулі гроші беруть? У старого машина, в малого машина...

Я не відчував радості від спілкування з бабками, і тому жодного разу моя бесіда з ними крім «добрий день» не мала продовження. Я вилетів на третій поверх, подзвонив у свої двері і, коли мама відкрила їх, сказав:

— Ма, вийди на вулицю, щось покажу.

— Принеси сюда, Андрійку, я не маю часу.

— Ма, ну вийди, я тебе прошу. То сюрприз.

Мама одягнула шльопки і вийшла за мною у двір. Баббок було вже більше, і всі косили оком на мій тарантас. Мама не належала до людей, які люблять іржаві сюрпризи, старші від тебе на тридцять років.

— Я купив машину, — гордо сказав я і ткнув у «Победу» пальцем. — Двісті баксів.

Якби мама вміла втрачати притомність, вона б утратила, але в той момент плани її дій були їй невідомі. Я тільки відчув, як ростуть тиск у її венах і хотіння запустити в мене чимось важким.

— Ти жартуєш? — з ноткою останньої надії спитала вона.

— Ма, крутейша машина, я всьо провірив, давай покачаю!

— Відстань, мразь мала, що ти придумав? Їдь, віддай її назад. Звідки ти взяв гроші? Ти ше одну рухлядь в хату приніс? Ти нас із торбами по світу пустиш. Екзамени вчи! Ти як твій тато!

З М І С Т

Я, «Победа» і Берлін	3
Місто, в якому не ходять гроші	75
Лірика	
<i>Бути маленьким</i>	142
<i>Вам з неба не видно</i>	142
<i>Велика стіна</i>	143
<i>Відстань</i>	143
<i>Дивні люди</i>	144
<i>Дикі люди</i>	144
<i>Діти</i>	146
<i>До смерті і довше</i>	147
<i>Духи</i>	148
<i>З Новим роком</i>	148
<i>Зламані крила</i>	149
<i>І буде так</i>	150
<i>І так то вже є</i>	150
<i>Коралі</i>	151
<i>Любити платити</i>	152
<i>Люди, як кораблі</i>	153
<i>Сам собі країна</i>	154
<i>Старі фотографії</i>	155
<i>Чуєш біль</i>	156
Примітки	158